ΣΥΜΒΙΩΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΜΝΗΜΗΣ – ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ – ΠΟΛΗΣ

Διαμορφώνοντας σύγχρονους χώρους μάθησης και πολιτισμού στη γειτονιά του πρώην Πανάνειου Νοσοκομείου

Διαμαντάκη Μαρία
Επιβλέπων : Τζομπανάκης Αλέξιος

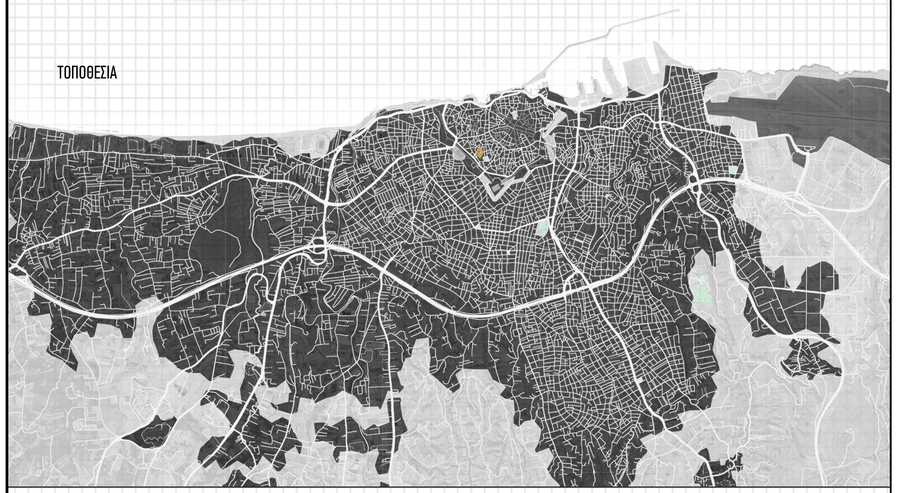
Πολυτεχνείο Κρήτης
Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών
Οκτώβριος 2024

01| ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

Η περιοχή μελέτης της παρούσας εργασίας εντοπίζεται στο μεταίχμιο της ιστορικής γειτονιάς του Λάκκου και του Ενετικού προμαχώνα Βηθλεέμ στο Ηράκλειο. Πρόκειται για μια συνοικία που διατηρεί τον πυκνό ιστό της παλιάς πόλης, γειτνιάζει με τα ιστορικά τείχη και φιλοξενεί σημαντικά δημόσια κτίρια. Ανάμεσα σε αυτά, το διατηρητέο μνημείο του πρώην Πανάνειου Νοσοκομείου, στέκεται ως ένα απομένον θραύσμα μιας παλαιότερης εποχής, που σχεδόν απορρίπτεται από το ασυνεχές αστικό τοπίο. Αναγνωρίζοντας τις αφορμές που προσφέρει η περιοχή για την περαιτέρω ανάπτυξη του πολιτιστικού χαρακτήρα της πόλης, προτείνεται η ένταξη ενός πολυλειτουργικού καλλιτεχνικού σχολείου συσχετισμένο με τις τρείς κλίμακες : των τειχών, της γειτονιάς και του κτιρίου-μνημείου.

Η μελέτη επιχειρεί να αναδείξει αποσπάσματα της μνήμης του τόπου, να επιλύσει προβλήματα συνδέσεων, μεταβάσεων και κλίμακας και εν τέλη μέσα από ένα σύστημα χώρων μάθησης και πολιτισμού να δημιουργήσει σχέσεις συμβίωσης μεταξύ τους. Επιπλέον, προτείνει τον επαναπροσδιορισμό του ρόλου και της δομής του εκπαιδευτικού κτιρίου, ως ένα αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής και του ιστού της πόλης. Με αρχιτεκτονικό εργαλείο τον «ενδιάμεσο χώρο» και την λογική των ευέλικτων ορίων, δημιουργείται ένα σύνολο κτιρίων, διαδρομών και στάσεων που διαχέεται, αφομοιώνεται και ανοίγεται στο σύνολο του αστικού χώρου και της κοινότητας.

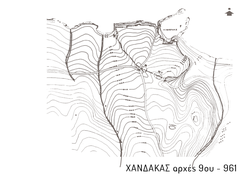
ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ

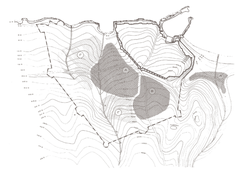
ΠΛΗΡΕΣ - ΚΕΝΟ

Ιστορική πολεοδομική εξέλιξη

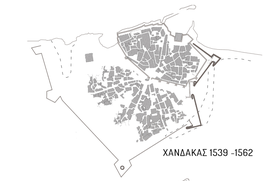

ΧΑΝΔΑΚΑΣ αρχές 9ου - 961

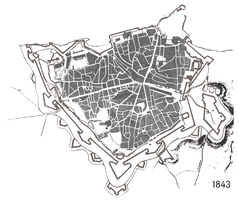
ΧΑΝΔΑΚΑΣ τέλη 1500

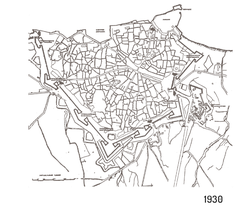
ΧΑΝΔΑΚΑΣ 1539 -1562

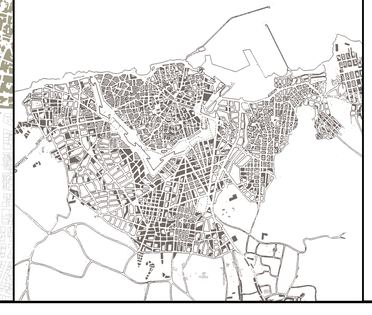
ΧΑΝΔΑΚΑΣ 1565 - 1645

1843

1930

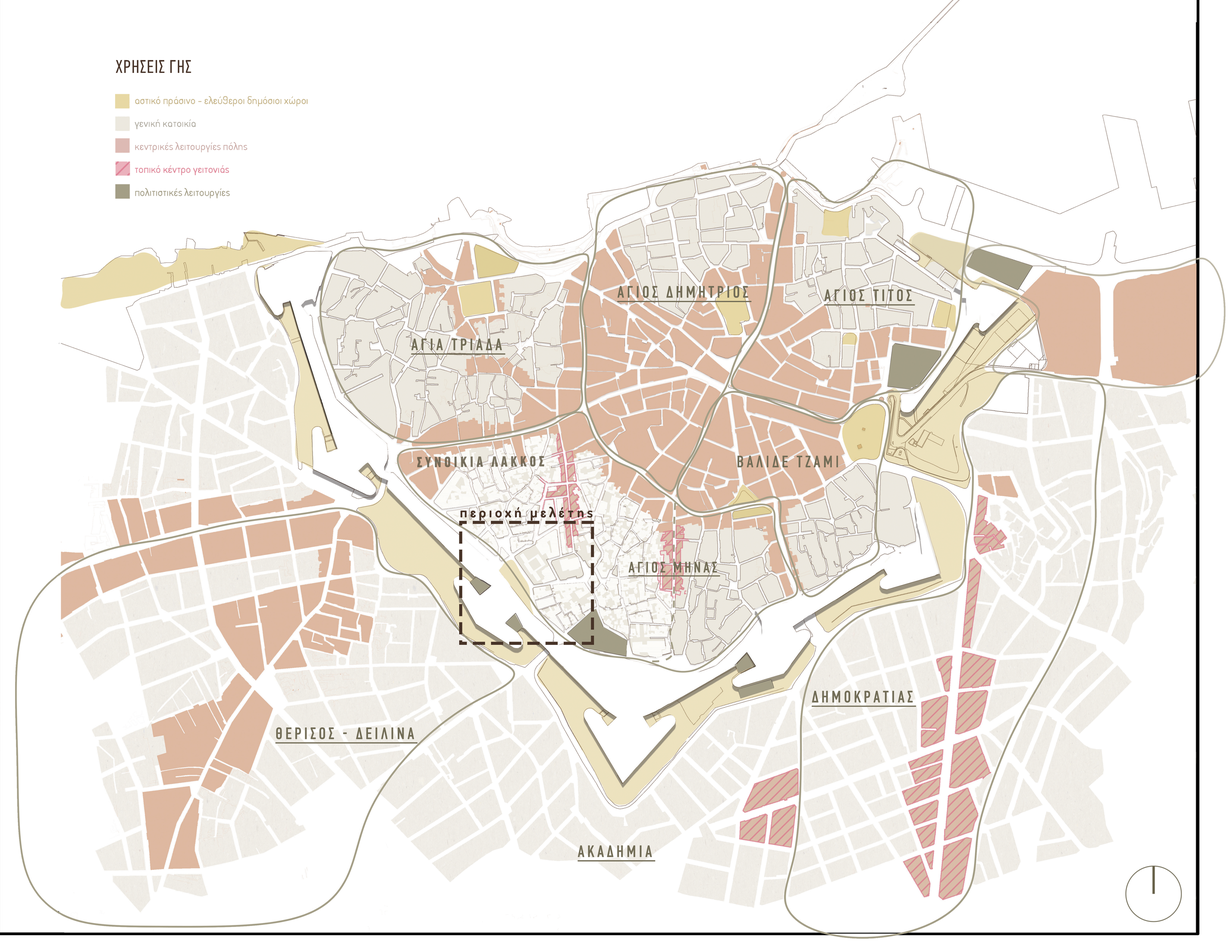

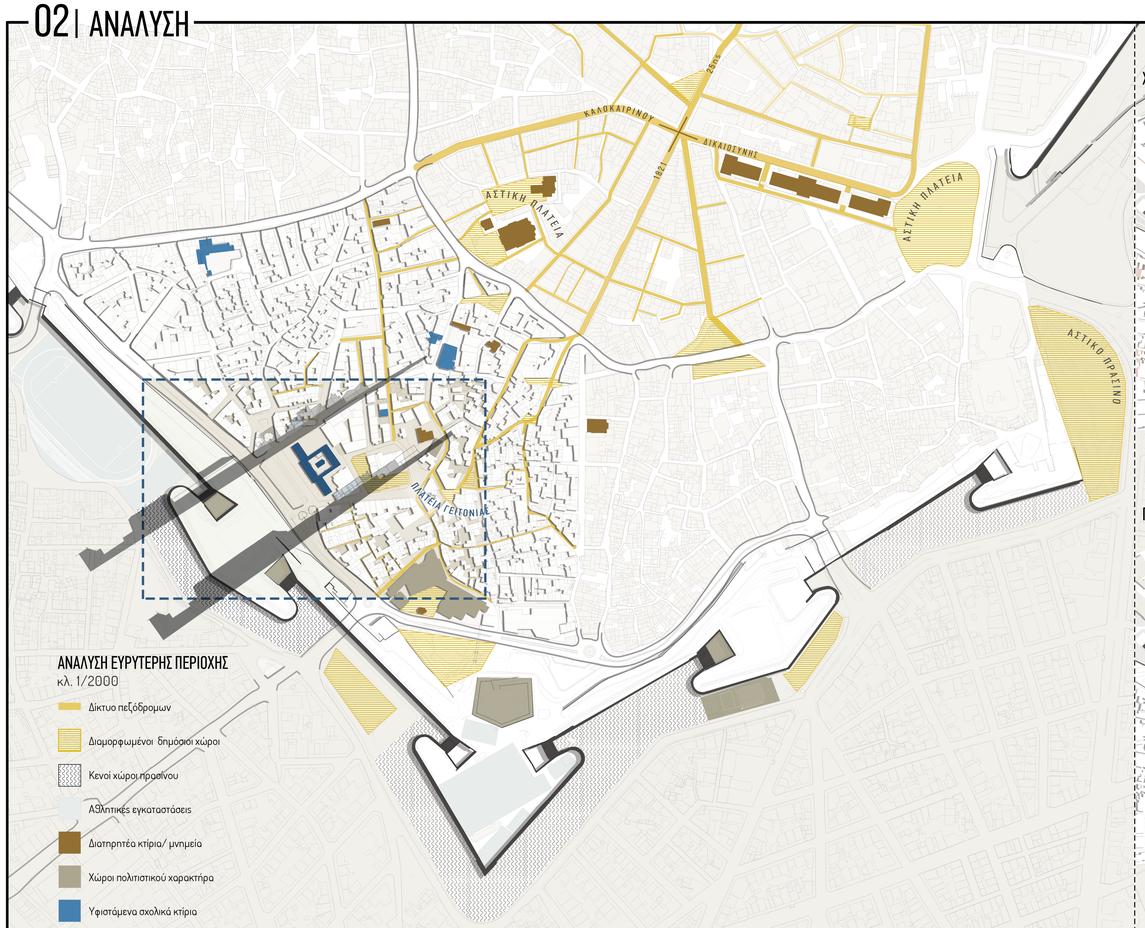
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ

σύνδεση περιοχής
με κέντρο πόλης

ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ

ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΥΡΥΤΕΡΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ
κλ. 1/2000

- Δίκτυο πεζόδρομων
- Διαμορφωμένοι δημόσιοι χώροι
- Κενοί χώροι πρασίνου
- Αθλητικές εγκαταστάσεις
- Διατηρητέα κτίρια/ μνημεία
- Χώροι πολιτιστικού χαρακτήρα
- Υφιστάμενα σχολικά κτίρια

ΧΡΗΣΕΙΣ _ ΣΥΝΟΙΚΙΑ ΛΑΚΚΟΣ

ΠΛΗΡΕΣ- ΚΕΝΟ _ΣΥΝΟΙΚΙΑ ΛΑΚΚΟΣ

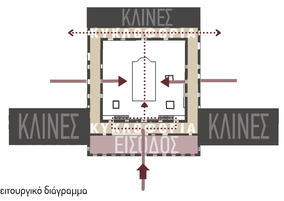
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΟΡΙΑ - ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ
κλ. 1/1500

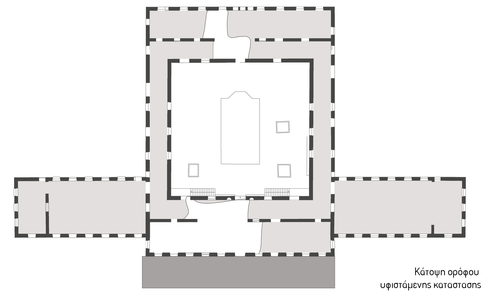
ΠΡΩΗΝ ΠΑΝΑΝΕΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ

Το Πανάνειο Δημοτικό Νοσοκομείο οικοδομήθηκε μετά απο δωρεά του Πανανού κα ιτης Αθηνάς Θεοδουλάκη, για την κάλυψη των αναγκών της χριστιανικής κοινότητας του Ηρακλείου, κατά την περίοδο μετάβασης από την Τουρκοκρατία στην Αυτόνομη Κρητική Πολιτεία. Το νοσοκομείο τοποθετήθηκε στην δυτική πλευρά της πόλης του Ηρακλείου, σε περιοχή που κρίθηκε ως η πιο υγιεινή.

Το κτίριο είναι λιθόκτιστο και στεγαζόταν με ξύλινη κεραμοσκεπή. Η κάτοψη του αποτελείται από ένα κεντρικό μεγάλο ορθογώνιο παραλληλόγραμμο, στο κέντρο του οποίου ανοίγεται ένα αίθριο. Εντός του αιθρίου βρίσκεται ο ναός του Αγ. Παντελεήμονα. Στα δυτικά και ανατολικά άκρα, εκτείνονταν δυο ξέγυη από πτέρυγες, στις οποίες υπήρχαν οι κλίνες των ασθενών. Σήμερα σώζονται μόνο οι πτέρυγες της δυτικής πλευράς, όπως και το κεντρικό τμήμα. Η οργάνωση των χώρων και η μορφολόγηση των όψεων έγινε σύμφωνα με τα νεοκλασσικά πρότυπα της εποχής, συνδυασμένα με την λιτή και αυστηρή λειτουργικότητα του κτιρίου. Η κύρια είσοδος διαμορφώθηκε επί της Λ. Πλαστήρα και πάνω στον κεντρικό άξονα συμμετρίας της σύνθεσης. Μια ξύλινη σκεπασμένη διάβαση οδηγούσε στον κεντρικό χώρο της δυτικής όψης του κτιρίου. Στις όψεις, κυριαρχούν οι άξονες συμμετρίας, τα υψίκορμα ανοίγματα και στις γωνίες του κτιρίου εμφανίζεται λαξευμένη ισόδομη λιθοδομή.

Λειτουργικό διάγραμμα

Κάτοψη ορόφου
υφιστάμενης κατασταση

Δυτική όψη 1902

Δυτική όψη 2024

1892
Δωρεά Πανανού για την ανοικοδόμηση του Νοσοκομείου

1895
Θεμέλιος λίθος - έναρξη εργασιών

1902
Εγκαίνια και έναρξη λειτουργίας Πανανείου

1970
Διακοπή λειτουργίας του νοσοκομείου

1987
Χαρακτηρισμός του κτιρίου ως διατηρητέο μνημείο

2003
Υπογραφή σύμβασης για την αποκατάσταση και επαναχρηση ως κέντρο Μητέρας - Παιδιού

2024
Τωρινή κατάσταση ως εγκαταλελειμμένο κτίριο μετά απο ημιτελής εργασίες

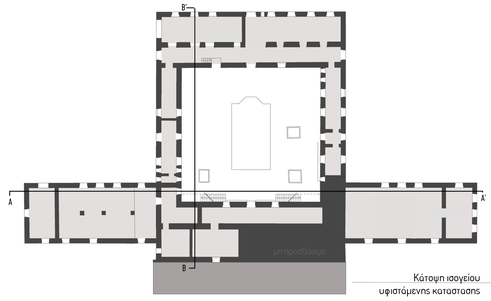
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΠΡΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Κάτοψη ισογείου
υφιστάμενης κατασταση

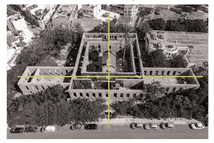
Τομή Α - Α΄

Τομή Β - Β΄

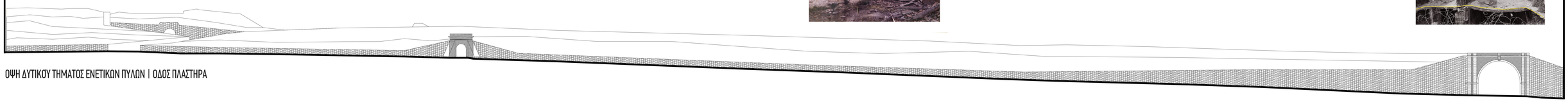
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΕΔΙΟΥ

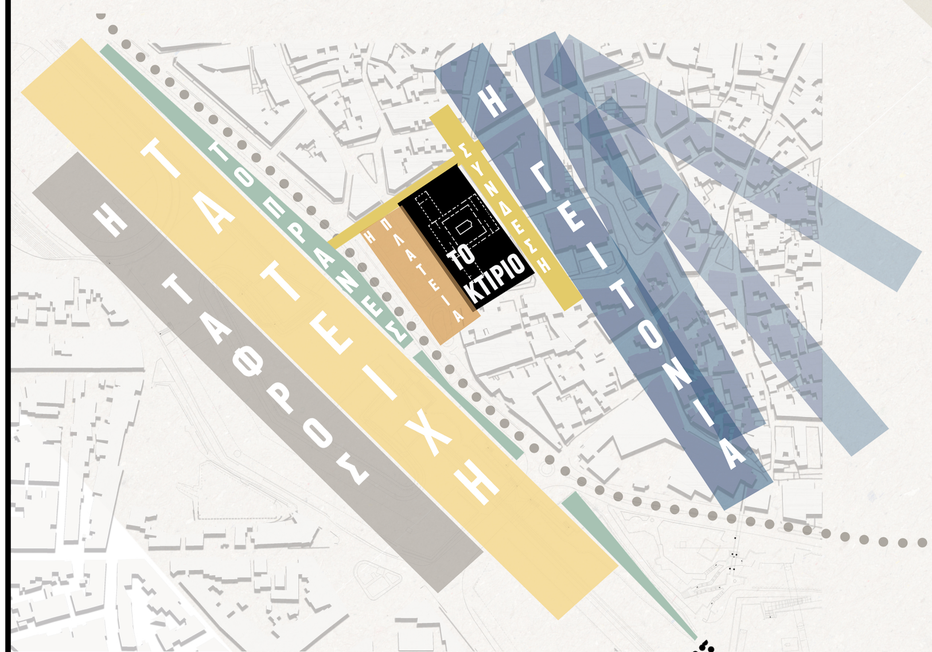

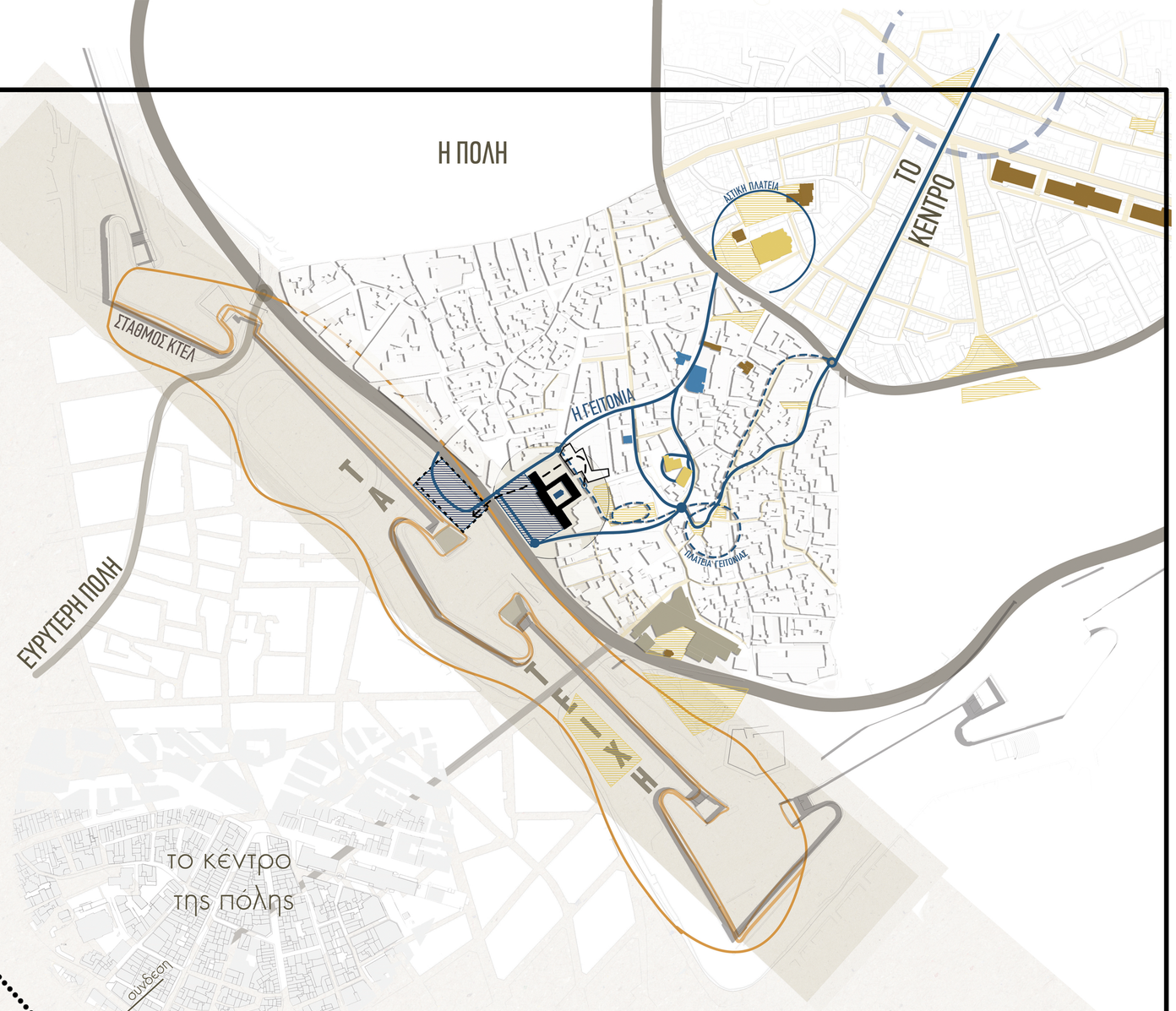

ΟΨΗ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΗΜΑΤΟΣ ΕΝΕΤΙΚΩΝ ΠΥΛΩΝ | ΟΔΟΣ ΠΛΑΣΤΗΡΑ

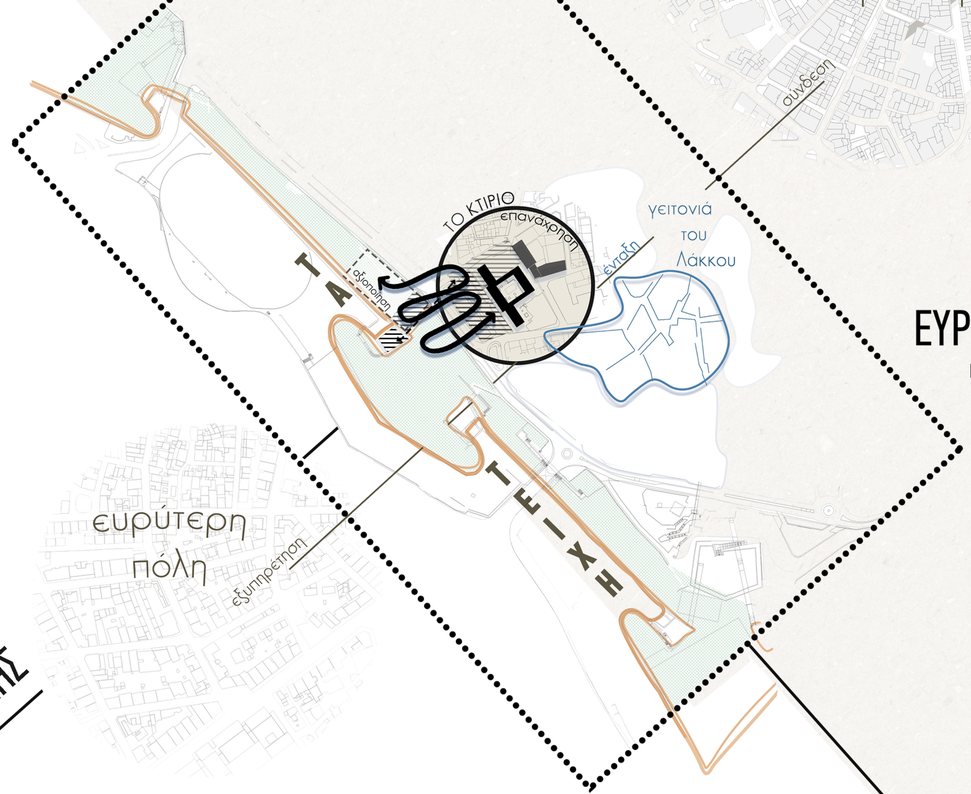
03| ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ - ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

επιμήκη συστήματα –
παράλληλες ζώνες επικράτειας

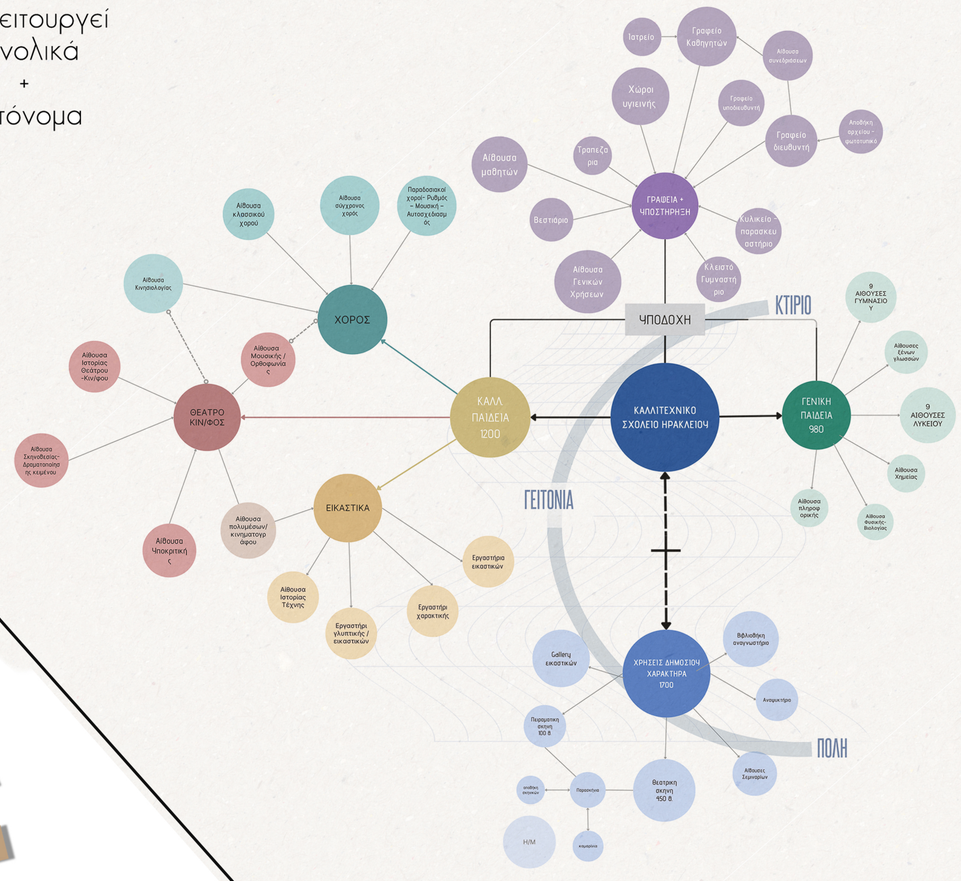

το κέντρο
της πόλης

ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

που λειτουργεί
συνολικά
+
αυτόνομα

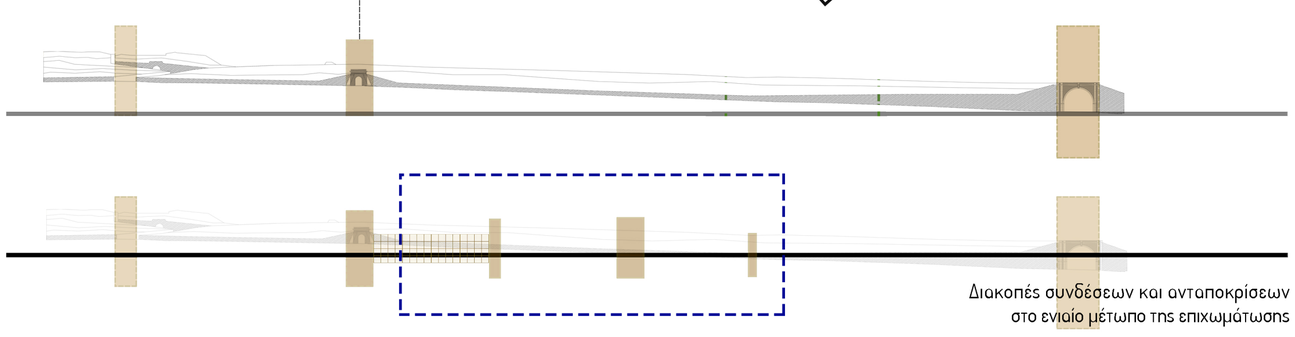

ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ ΧΩΡΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

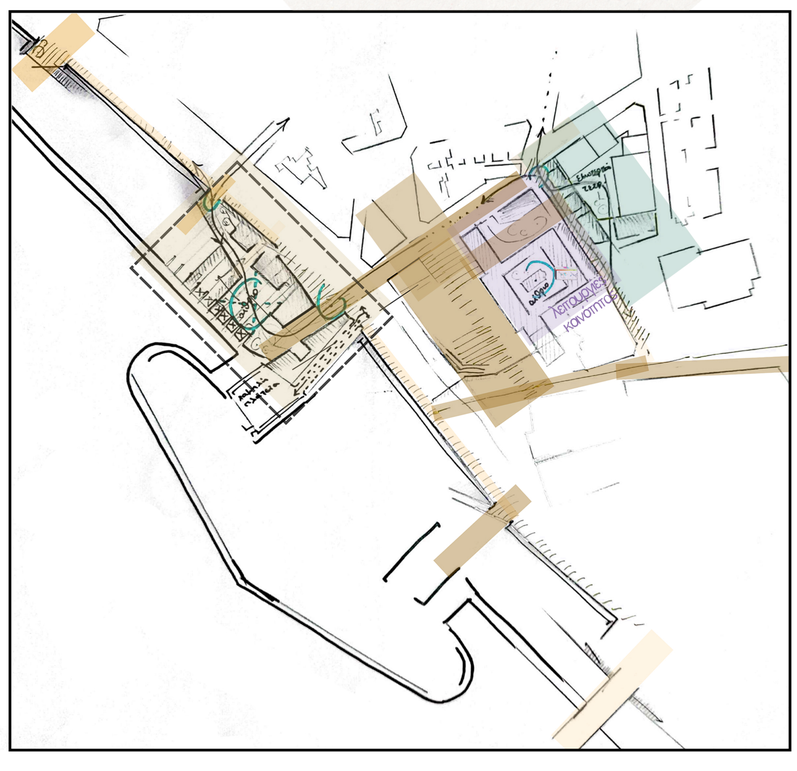
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

Τομή Πύλη Βηθλεέμ

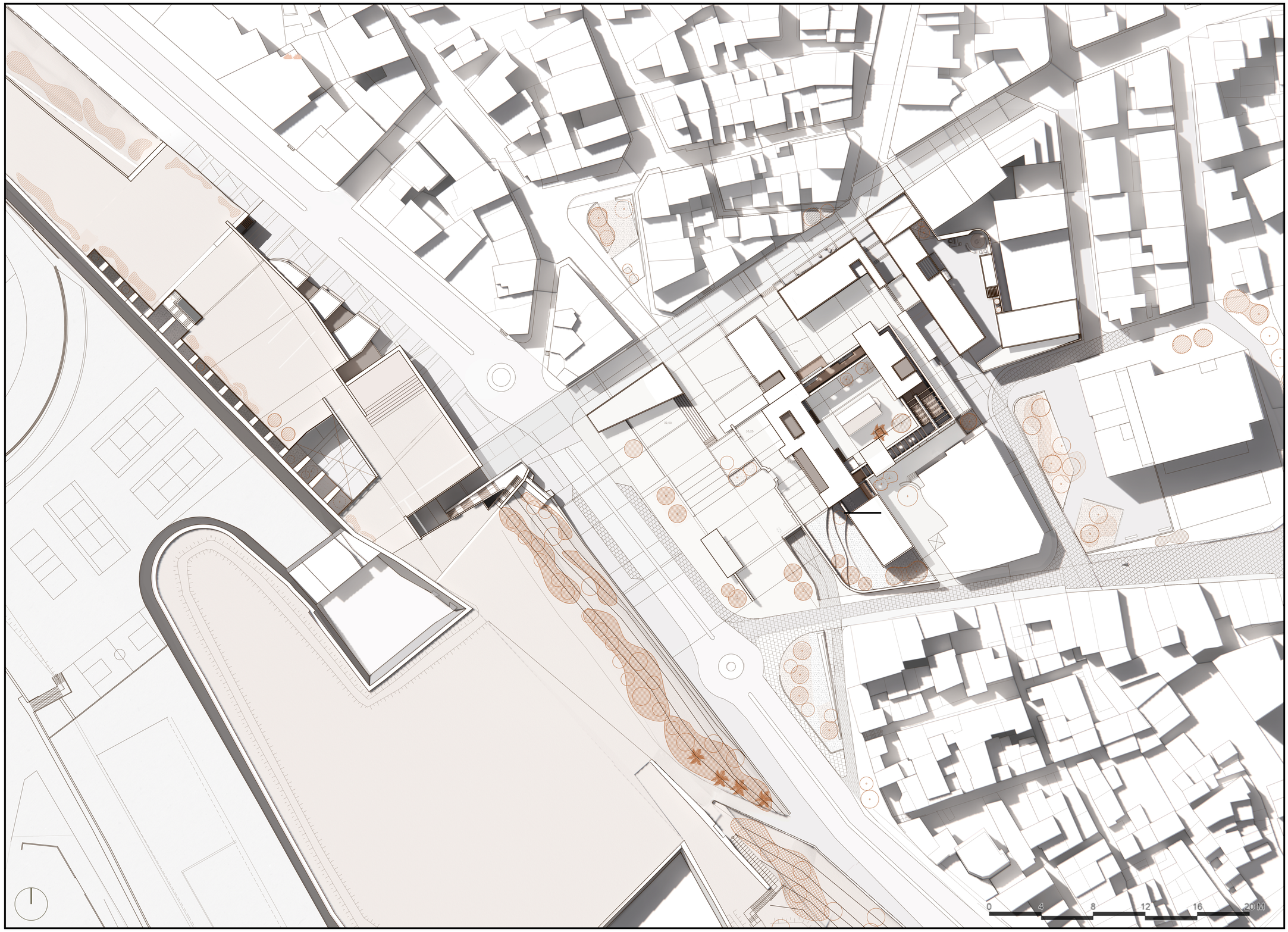

Διακοπές συνδέσεων και ανταποκρίσεων
στο ενιαίο μέτωπο της επιχωμάτωσης

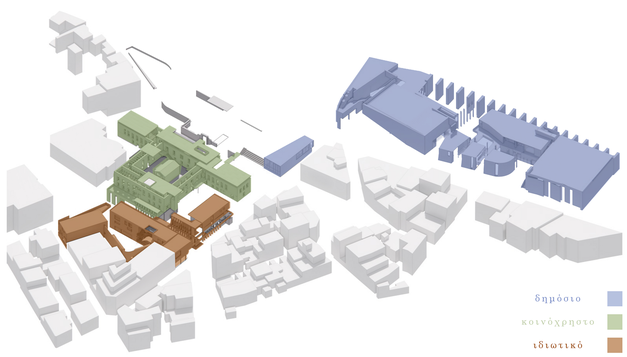

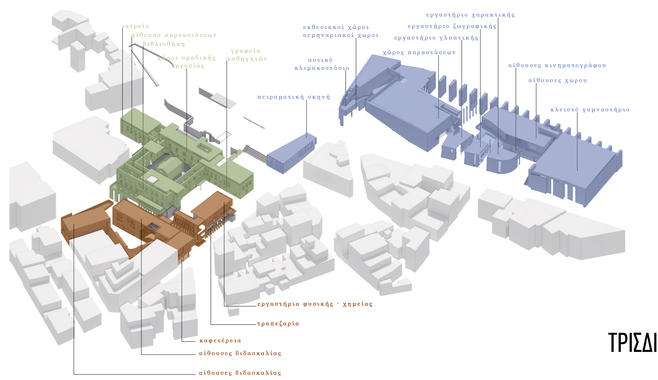
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

04 | ΣΧΕΔΙΟ ΓΕΝΙΚΗΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ

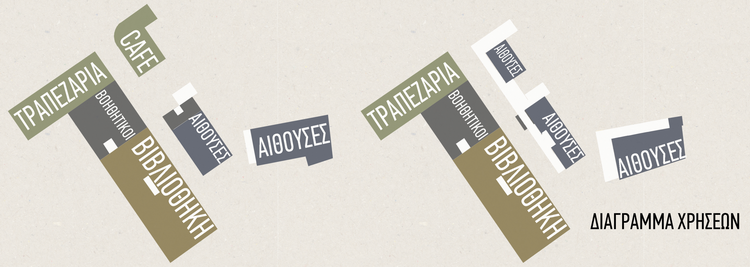
05 | ΤΡΙΣΔΙΑΣΤΑΤΗ ΑΠΟΨΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

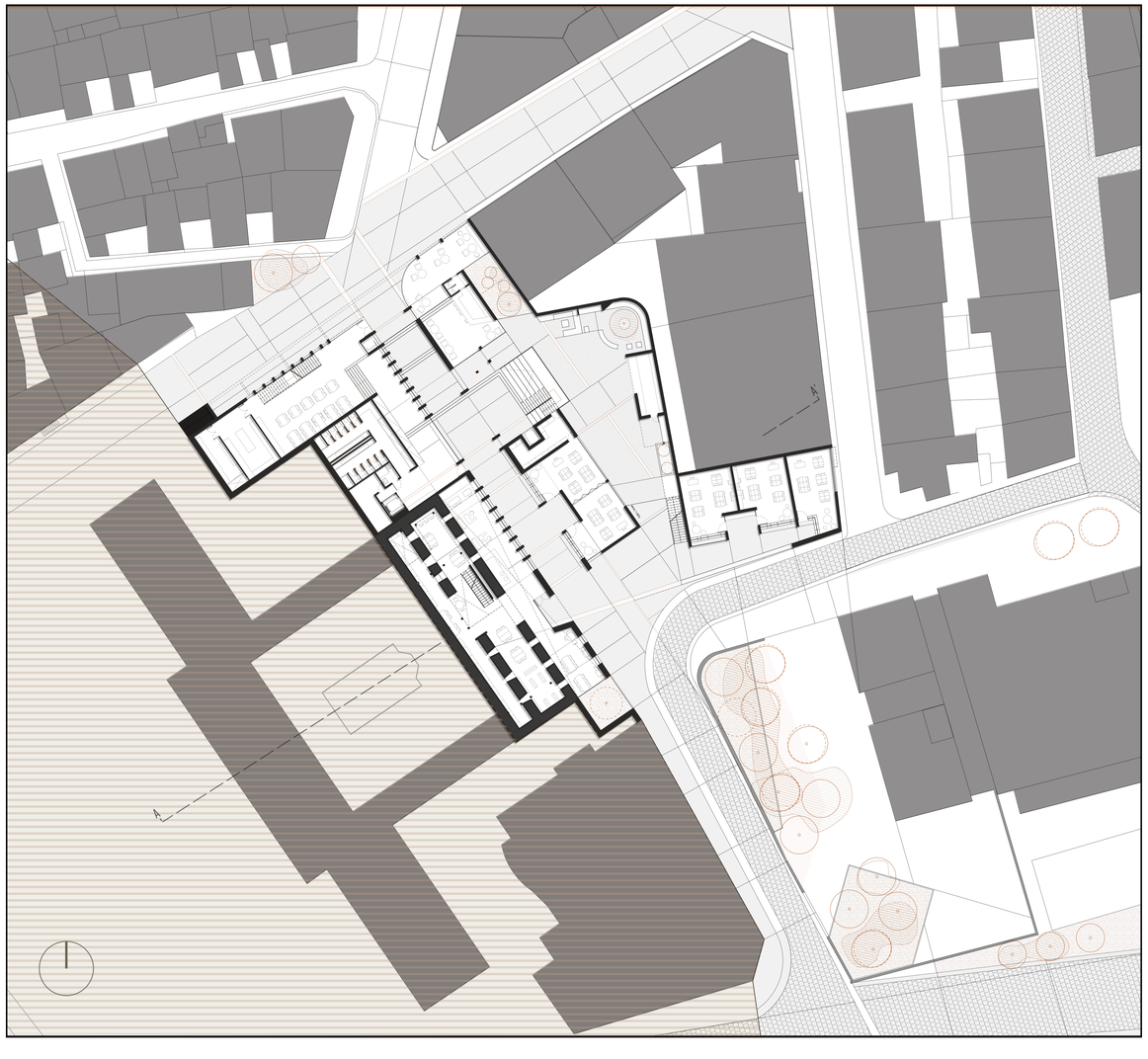
ΤΡΙΣΔΙΑΣΤΑΤΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗΣ ΧΡΗΣΕΩΝ

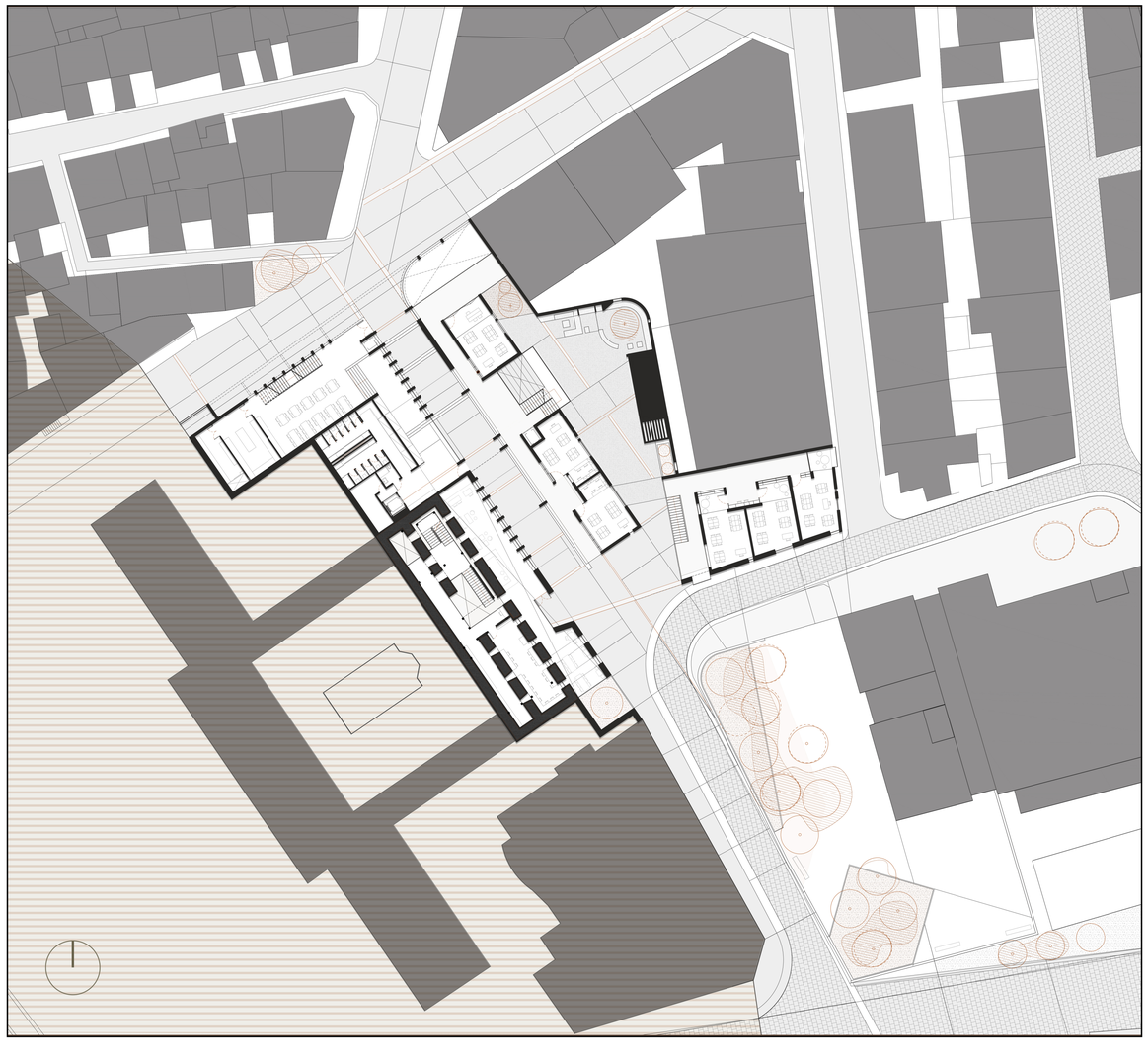

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΧΡΗΣΕΩΝ

ΚΑΤΟΨΗ Α' ΣΤΑΘΜΗΣ
κλ. 1/250

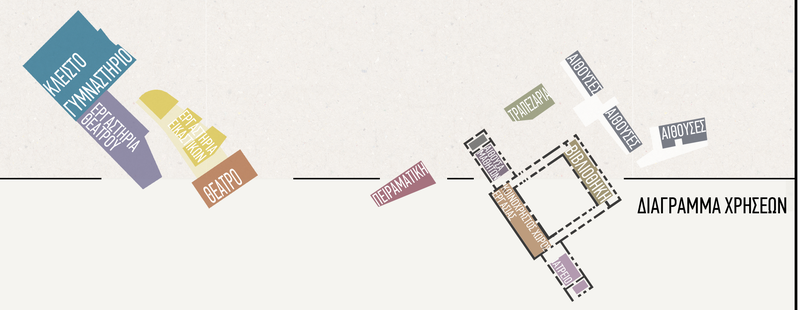

ΚΑΤΟΨΗ Β' ΣΤΑΘΜΗΣ
κλ. 1/250

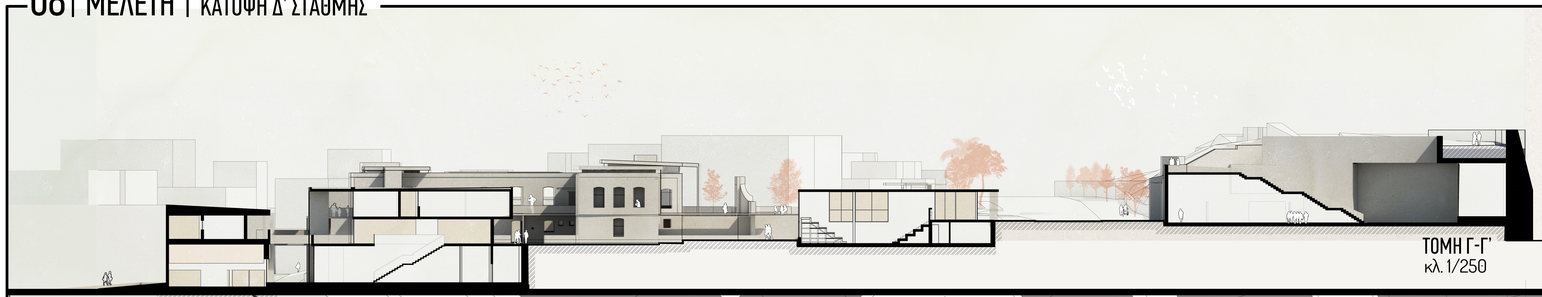
ΤΟΜΗ Β-Β'
κλ. 1/250

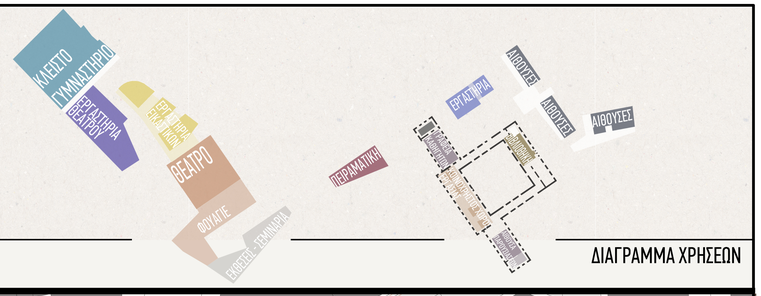
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΧΡΗΣΕΩΝ

ΚΑΤΟΨΗ Γ' ΣΤΑΘΜΗΣ
κλ. 1/250

Κάτοψη Υπογείου - παραοπτικά

ΤΟΜΗ Γ-Γ'
κλ. 1/250

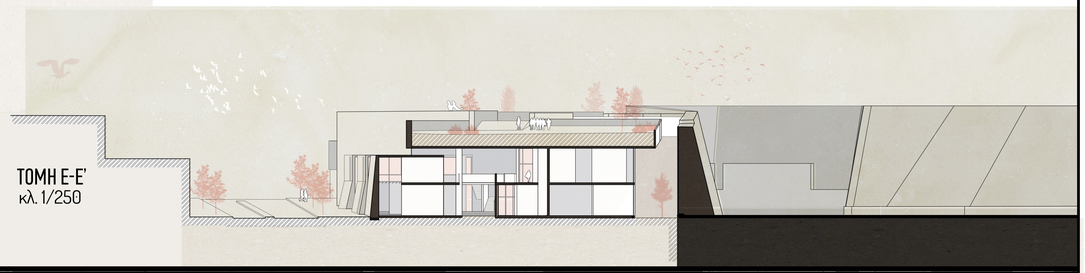
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΧΡΗΣΕΩΝ

ΚΑΤΟΨΗ Δ' ΣΤΑΘΜΗΣ
ΚΛ. 1/250

ΤΟΜΗ Δ-Δ'
κλ. 1/250

ΤΟΜΗ Ε-Ε'
κλ. 1/250

ΚΑΤΟΨΗ Ε' ΣΤΑΘΜΗΣ
κλ. 1/250

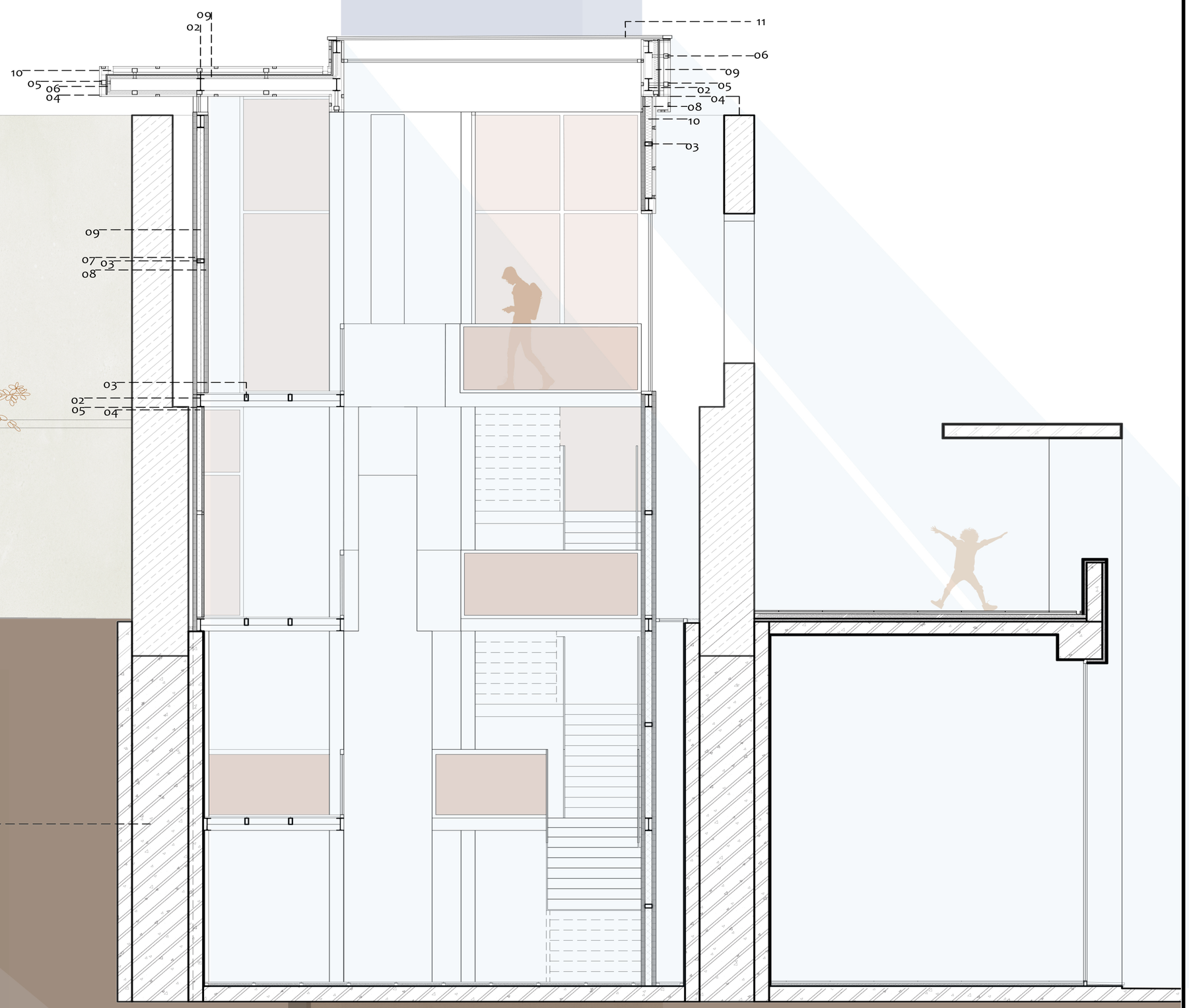
10| ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΤΟΜΗ

01. θεμελείωση υπογείου με την μέθοδο των ντουλαπιων
02. μεταλλική δοκός διατομής IPE 200
03. μεταλλική δοκός διατομής SSH (10εκ x 5εκ) κοιλοδοκός
04. επένδυση απο πλάκες αλουμινίου 0,3εκ
05. ορθοστάτες αλουμινίου U
06. μεταλλική δοκός
07. διπλή τσιμεντοσανίδα 2 x 2εκ
08. διπλή γυψοσανίδα 2 x 2εκ
09. Θερμομόνωση 5εκ
10. σύστημα υδροροής
11. Τριπλός υαλοπίνακας με μεμβράνη PVB

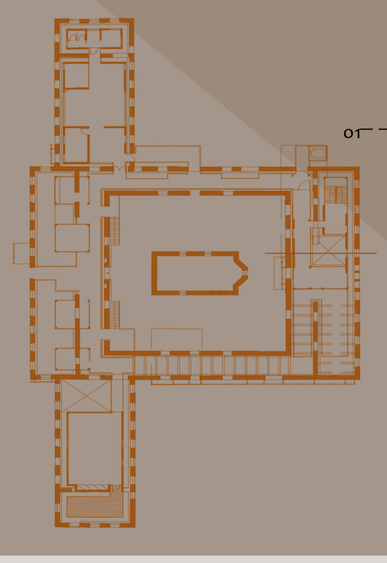
ΥΠΟΜΝΗΜΑ

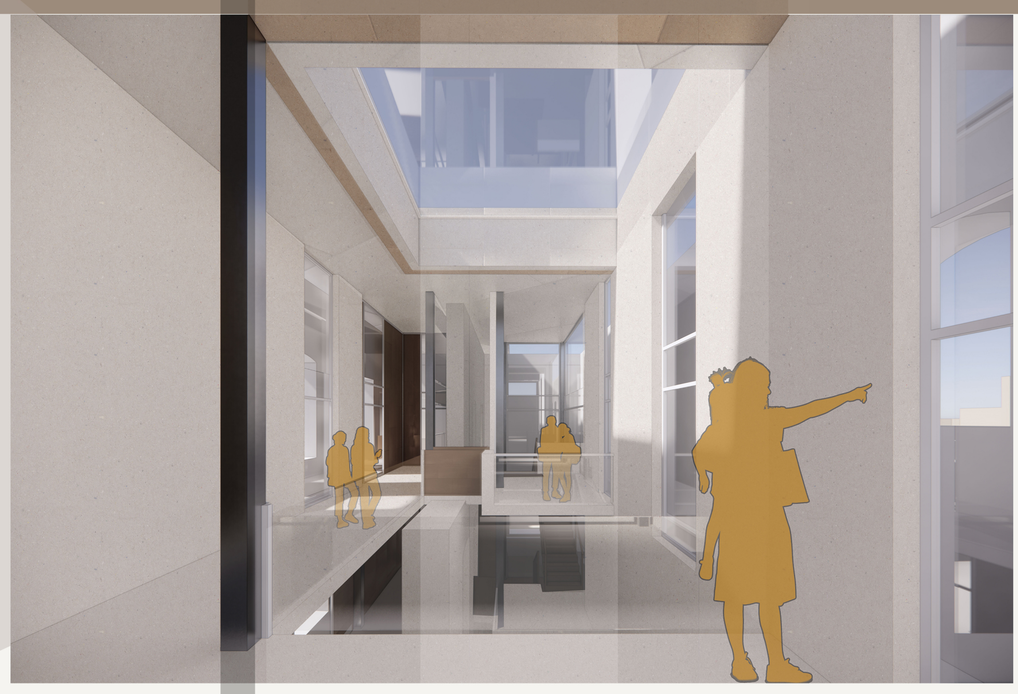
οπλισμένο σκυρόδεμα

υπάρχον κτήριο

κλ. 1/50

11| ΟΨΕΙΣ - ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΕΙΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΟΨΗ ΣΤΟΑΣ

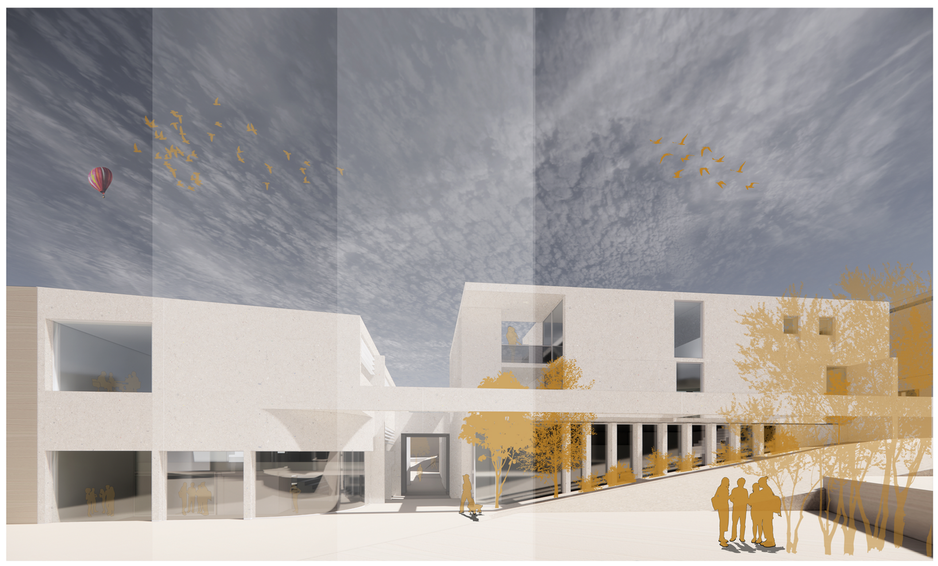

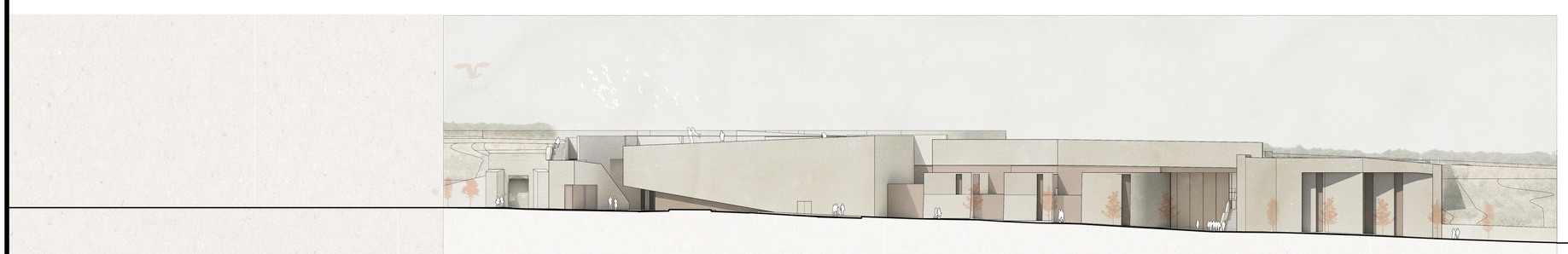

ΒΟΡΕΙΑ ΟΨΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

ΟΨΗ Λ. ΠΛΑΣΤΗΡΑ

